

Saksutgreiing

SAKSGANG

Styre, utval, komite m.m.

Utval for Plan og Utvikling

Møtedato

30.04.2014

Saksnr

045/14

Sakshandsamar: Solfrid Trå /Finn Olav Myhren	Arkiv: FA-S10	Arkivsaknr 13/273

Fråsegn frå Jølster kommune, behandling av småkraftsøknader - Øvrebø kraftverk

---

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Den planlagde utbygginga av Øvrebø kraftverk er vurdert som lite konfliktskytt og Jølster kommune har ikkje avgjerande merknader i høve landbruk, natur og friluftsliv. Jølster kommune vil tilrå å gje konsesjon for bygging og drift av Øvrebø kraftverk, men ber NVE vurdere minstevassføring opp mot tap av verdi av biologisk mangfald og landskapsverdi.

Det er ikkje avgjerande merknad i høve gjeldande kommuneplan.

Inngrepa som følgje av tiltaka bør vere skånsame og tilpassa eksisterande terrengtilhøve.

Dersom det vert gjeve konsesjon, vil det ikkje vere krav om kommunal sakshandsaming av tiltaket etter Plan og Bygningslov, jamfør SAK §7 nr. 1

Det vert elles synt til administrasjonen si saksutgreiing i høve NVE sitt vidare arbeid med konsesjonssøknaden.

Handsaming i Utval for Plan og Utvikling 30.04.2014:

Samrøystes i samsvar med tilrådinga.

UPU-045/14 Vedtak:

Den planlagde utbygginga av Øvrebø kraftverk er vurdert som lite konfliktfylt og Jølster kommune har ikkje avgjerande merknader i høve landbruk, natur og friluftsliv. Jølster kommune vil tilrå å gje konsesjon for bygging og drift av Øvrebø kraftverk, men ber NVE vurdere minstevassføring opp mot tap av verdi av biologisk mangfald og landskapsverdi.

Det er ikkje avgjerande merknad i høve gjeldande kommuneplan.

Inngrepa som følgje av tiltaka bør vere skånsame og tilpassa eksisterande terrengtilhøve.

Dersom det vert gjeve konsesjon, vil det ikkje vere krav om kommunal sakshandsaming av tiltaket etter Plan og Bygningslov, jamfør SAK §7 nr. 1

Det vert elles synt til administrasjonen si saksutgreiing i høve NVE sitt vidare arbeid med konsesjonssøknaden.

Saksutgreiing:

Øvrebø Kraft AS søker om konsesjon etter vassressurslova § 8, samt energilova for bygging og drift av Øvrebø kraftverk i Hegreneselva i Ålhusdalen/Gotdalen i Jølster kommune.

Kraftverket vil nytte fallet på ei 1550 meter lang strekning i Hegreneselva i Ålhusdalen og Gotdalen mellom inntaket på kote 523 og kraftstasjonen på kote 327 moh, som er om lag 4,5 km oppstrøms frå Jølstravatnet. Det er planlagt røyrgate i nedgraven/nedsprengt grøft over ei strekning på 1310 m. Røyrkata skal krysse elva (startar på austsida og ender opp på vestsida av elvelaupet). Eksisterande skogsbilveg og traktorveg skal nyttas for å etablere røyrkata. Berekna årleg produksjon er 10,2 GWh i middelproduksjon.

Søknaden skal handsamast av NVE, Noregs vassdrags- og energidirektorat, etter reglane i kap. 3 i vassressurslova, og gjeld løyve etter § 8 i jamfør nemnde lovverk. Jølster kommune har i oversendingsbrev frå NVE "Fleire søkjarar – Søknad om løyve til å bygge 7 småkraftverk i Jølster og Gloppen kommune, Sogn og fjordane - høyring" datert 17.01.2014 fått søknaden til uttale. Uttalefrist er 02.05.2014. Kommunen er også bede om å vurdere den samla belastinga.

Søklar Øvrebø Kraft AS er organisert som eit aksjeselskap og eigd av grunneigarane med fallrettar i prosjektet. Fallretteigarane blir eigarar i kraftverket, og kommunen vil få ei auke i sine skatteinntekter. Tiltaket vil styrkje busetnadsgrunnlaget på Øvrebø for denne og neste generasjon.

Jølster kommune har gjennomført synfaring for planlagde utbyggingsområde 09.04.2014 og har vurdert saka ut frå dette, kjennskap til området, søknad, kart og relevante plandokument.

Skildring av tiltaket

Minstevassføring

Det er planlagd minstevassføring med 77 l/s om sommaren og 77 l/s om vinteren, som er alminneleg lågvassføring. Dette er mindre enn 5-persentilen for sommar på 150 l/s. Etter utbygginga vil medelvassføringa gjennom året bli redusert til 52% av naturleg vassføring på den berørde elvestrekninga.

Kraftverket er planlagt med ei slukeevne på maks 2000 l/s og minimum 100 l/s, og vil produsera kraft når vassføringa overgår minste slukeevne, etter slepp av minstevassføring. I tillegg er det planlagt overløp ved flom, typisk mai, juni og september. Restvassføringa frå Ålhuselva m. fl. vil også vera relativt stor, og er berekna til 540 l/s (medelvassføring).

Vassinntak

Ved inntaket på kote 523, blir det berre ein inntakskulp kor vasstanden vil kunne variera med ca. 1 m. Dammen vil bli ca. 30 m lang over krona og 3 m høg på det høgaste. Neddemt areal er ca. 1500 m². Dammen vert bygd som massiv betongdam med fritt overløp og trapperøyr i botn for tapping av minstevassføring. Det vert utrusta med varegrind og luke med røyrbrotfunksjon.

Framkomst til inntak vera 100 meter frå eksisterande skogsbilveg.

Vassveg/røyrgate

Røyrgata vil leggas mest mogleg rettlinja og i sin heilskap bli greve/sprengt ned slik at han ikkje vert synleg utanfrå. Traseen vil for det meste ligge i glissen blåbærbjørkeskog, myrlendt terreng og plantefelt med gran nederst. Eksisterande traktorveg på både austsida og vestsida vil brukas ved legging av røyr, mens frå kote 335 til kraftstasjonen er det planlagt ein ny permanent veg som røyret skal leggas langs, om lag 100 m.

Det er viktig at rydding av røyrgata skjer med minst mogleg konsekvens for det visuelle inntrykket av røyrgata, og at den så fort som rå vert revegetert med stadeigen vegetasjon.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli plassert på vestsida av Hegreneselva, ved ca. kote 327, ca. 4,5 km frå utløpet i Jølstravatnet. Bygningen vil bli synleg frå delar av vegen, men fleire små plantefelt med gran i ulike størrelsar er med på å redusera innsynet.

Utforminga av bygg vert utført med kombinasjon av betong og tre etter lokal byggeskikk, og tilpassa terrenget.

Det er ikkje busetnad eller fritidseigedommar i umiddelbar nærleik av planlagde kraftstasjon/turbinhus, men i området før Øvrebøfossen er det bygd to hytter inne i granplantefeltet. For å redusere ulempene med støy til eit absolutt minimum bør det takast støymålingar av tilsvarande anlegg og planleggjast støydempande tiltak tilpassa topografi og værtilhøve på staden.

Plan og bygningsavdelinga har ingen vesentlege merknader til planane for kraftstasjon, men ynskjer at veggane vert forblenda med tre eller teglstein. Om treverk vert nytta bør dette være ubehandla eller i jordfargar. Angående taktekking, ynskjer avdelinga primært torv, men om stein vert nytta må denne være i ei matta utføring slik at gjenskin ikkje oppstår. Anlegget bør få ei utforming som verkar mest mogeleg støyreducerande.

Anleggsveg/tilkomstveg

Utover utbetring av allereie eksisterande veg vil tiltaket trenge lite med ny anleggsveg. Det er bygd ein traktorveg langs heile utbyggingsstrekninga både på austsida og vestsida av elva. Og det går bilveg frå Indrebø nesten heilt fram til det planlagde kraftverket på kote 327 moh. Brua over elva ved kraftverket må utbetras noko, og traktorvegen må oppgraderas og bli forlenga til stasjonen og inntaket.

Administrasjonen meiner det er positivt at mest mogleg eksisterande veg vert brukt, og at omsøkt kraftverk krev lite nybygd veg.

Tilknyting til kraftverk

Sunnfjord energi er områdekonsesjonær og har ei 22 kV distribusjonslinje på Øvrebø. Det skal byggast om lag 1400 m luftspenn fram til Kraftverksområdet, der det er tenkt jordkabel dei siste 100-200 meterane. Traseen vil dels fylgje eksisterande skogsbilveg og dels elva innover dalen.

Massedeponi for overskotsmassar

Det blir ingen nemneverdige behov for masseuttak eller deponi. Volum på overskotsmassar er berekna til ca. 7 200 m³. Massane vil bli plassert lokalt og tilpassa terrenget elles.

Kommunens vurdering av tiltakets effekt for arealbruk, landbruk og miljø

Arealbruk

Omsøkt område ligg i LNF-området etter gjeldane kommuneplan.

Midlertidig anleggsområde:

Areal-/avkastningsgrunnlaget for landbruket i området vil bli redusert med om lag 22 daa dyrka mark og 20 daa utmark med noko granfelt i anleggsperioden.

Det er i tilknyting til nettet (luftlinje) dyrka mark vert rørt ved. For å hindre varig reduksjon må matjorda skrellast av og leggjast til side før området vert teke i bruk til anleggsverksemd, og tilbakeført etter anleggsavslutning.

Permanent anlegg:

Varig arealbruk er svært minimal med 4,4 daa skrinnt utmark, og dette vil ikkje få varig tyding for jord- og skogbruk. Nokre mindre vegar er planlagde inn til inntaksdam og kraftstasjon, tilsaman mindre ein 300 meter. Vegane vil vere til nytte for bruken av jord- og skogbruksareal.

Landbruksfagleg vurdering

Det har vore busetnad i Ålhus knytta til landbruk langt tilbake i tid. Bakkemyrområda i dalane innafor Øvrebø er tidlegare nytta som slåtte- og slåttemark, men er no gått over til blåbær- og bjørkeskog og myrer. I seinare tid er jakt på hjortevilt vorte ei anna inntektskjelde til landbruket. Inngrepet vil såleis ha liten verknad på landbruket, med tanke på beiteforhold og jakt. Litt skog må hoggast, størstedelen gran.

Omsøkte kraftutbygging vil ha liten negativ innverknad på landbruk og gje gardsbruka som er del i utbygginga ei viktig tilleggsinntekt, som på sikt vil styrkje driftsgrunnlaget på gardane samt sikre framtidig busetnad i grenda. Utifrå landbruksinteressene i området ser administrasjonen planlagde utbygging av Hegreneselva som ei god og framtidsretta investering. Planlagd utbygging vil medføre svært små endringar i jordbrukslandskapet.

Miljøfagleg vurdering

Miljømessige konsekvensar av tiltaket er knytt til minstevassføring, inntak, vegbygging, røyrgate og dam. Tiltaka kan tenkjast å ha verknad på flora, fauna, fiske, visuelle kvalitetar ved området og det er Aurland naturverkstad som har gjennomført kartlegging av miljøverdiar i området.

Landskap og visuelle verknadar

Av synlege verknader vil det mest påfallande vere den reduserte vassmengda gjennom året i området mellom inntak og kraftstasjon.

Det går fram av søknaden at Øvrebøfossen er eit lokalt viktig landskapselement som er synleg frå traktorvegen som går mot Gotdalsstøyle. Fossen er også registert som viktig landskapselement i «Regional plan med tema knytt til vasskraftutbygging» vedteke av fylkestinget i 2012. Den framlagte minstevassføringa saman med vassføring frå restfelta er i søknaden vurdert til å vera tilstrekkeleg for å behalda den verdfulle betydinga av Øvrebøfossen som lokalt viktig landskapselement.

Administrasjonen meiner det er naudsynt at NVE vurderer om minstevassføringa vert stor nok til at fossen forsatt vert eit viktig landskapselement.

Heile influensområde er prega av ulike menneskelege aktivitetar, i form av vegar og gran planting langs heile utbyggingstrekninga. Tiltaket vil såleis ikkje føre til reduksjon av inngrepsfrie naturområde (INON).

Influensområdet ligg ikkje langt frå Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde, og omsøkt område er ein av innfallsportane til verneområde. Omsøkt tiltak vil ikkje direkte påverke verneområdet.

Landskapssår vil verta lega etter anleggslutt med hjelp av enkle tiltak, som tilbakeføring av avdekningsmassar og tilplanting. Naturleg revegetering med spreiding av artar frå staden er å føretrekke framfor innsåing med framande artar. Administrasjonen vil påpeike viktigheita av å rydde opp etter at anleggsfasen er ferdig.

Biologisk mangfald og vilt

I konsesjonssøknaden kjem det fram at flora og fauna sjåast på som alminneleg i influensområde, men at Øvrebøfossen og kløfta i tilknytning til denne utpeikar seg som ein viktig naturverdi (verdi B). I fossesprøytsone finst ein fosseberg- og fosseeng som er raudlista naturtype, men det er ikkje påvist sjeldsynte karplante eller raudlista mosar. Ut frå rapporten har denne lite potensiale for høgare verdi, men lokaliteten er vurdert til middels verdi for biomangfald på grunnlag av den kunnskap ein i dag har. Øvrebøelva har eit relativt lite nedbørsfelt utan stabile kjelder, og går normalt med lite vatn i tørre periodar. Dette gjer at vassmengden i Øvrebøelva varierar naturleg, og at konflikten med utbygginga reduseras noko. Restvassføringa frå Ålhuselva er også avbøtande. Rapporten til Aurland Naturverkstad konkluderer med at det biologiske mangfaldet i influensområdet er vurdert til middels, og at reduksjon i vassføringa i elva vil vere til lite skade for naturtypene langs elva. Kommunen seier seg einig i denne konklusjonen, men syner til samla belastning, omtala i eige dokument.

Influensområdet har ikkje påviste raudlistearter, men Oter (VU) er observert på næringssøk langs elva i to sesongar (2010 og 2011). Elles er det registrert to raudlistearter i direkte nærleik til influensområdet, Kort trollskjegg og Strandsnipe, begge i kategorien NT. Kommunen har ikkje andre registreringar som avdekkjer eventuelle raudlistearter, men vi kan likevel ikkje så heilt bort frå at det kan finnast.

Fossefall er observert ved Øvrebøfossen, og hekking langs elva er sannsynleg, men ikkje påvist. Reduksjon av vassføring i Øvrebøelva vil truleg redusere produksjon av vasslevande insekt noko, og dermed også redusere fødetilgang for fossefall. Det er lite rype i området, mindre bestandar enn tidlegare. Administrasjonen anser effekten av tiltaket på småviltbestandane i område som låg og ikkje betydeleg.

Elles vert området omtala som lite nytta av hjort, som ikkje har viktige trekkvegarar eller spesielt viktige beiteområde. Administrasjonen har kunnskap om at området er eit viktig sommarbeiteområde for hjort. Om vinteren trekker fleirtalet av dyra ned mot dalbotnen pga. snø og tøft vinterklima i influensområdet. Merkforsøk har vist at hjort kan velje å nytte seg av andre trekkvegarar om dei til dømes skulle verte uroa av anleggsverksemd, men at dei ved seinare høve tek opp at gamle trekkvegarar når arbeida er avslutta.

Det kjem ikkje fram av søknaden at det er beiteområde for villrein i fjella 1,5 – 2 km ifrå inntaksdammen, i oversida av Ålhusdalen og at villreinen potensielt kan nytte lågareliggande område til næringssøk. Administrasjonen kjenner derimot ikkje til at områda som vert påverka av utbygginga normalt sett nyttast av villrein.

Kommunen vil framheve at det i høve til naturtypen bekkekløft med fosseberg og fosseeng, oter og fossefall er det viktig å sjå på synergieffektar med andre utbyggingar. Dersom det vert gjeve konsesjon til alle omsøkte prosjekt i nedbørsfeltet til Jølstravatnet vil ein stor andel av natur knytt til små- og middels store elvar verte råka. Dette kan få betyding utover konsekvensane av det herved skildra tiltaket for artar som fossefall, oter og strandsnipe. Det vil og vere uheldig dersom andre av dei omsøkte prosjekta rårer fosserøyksone og bekkekløft.

Fisk og fiske

Det er ikkje kjent at det skal finnast bekkeare i elva. Den aktuelle elvestrekninga har grovt substrat og har truleg låg verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Avstanden til Jølstravatnet inneber at ei utbygging ikkje vil påverke eventuelle gyteforhold for storaure i elva nærare Jølstravatnet.

Jølster kommune vurderer kunnskapsgrunnlaget som godt, og vurderer såleis at ei utbygging vil gje små konsekvensar for fisk og fiske.

Kulturminne og -miljø

Det ligg ikkje kjente fornminne eller registrerte bygningar i høve SEFRAK- registeret for Jølster kommune innan for sjølve utbyggingsområdet til planlagde og omsøkte kraftverk.

Friluftsliv

Planlagde og omsøkte kraftverk er del av LNF- område i kommuneplanen for Jølster. Brukarinteressene i området er jakt, bær- og soppstaking og turar. Området er ofte nytta som innfallsport til høgjellet og Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde både sommar og vinter.

I utbyggingsfasen kan ein forvente at området får redusert landskapsverdi og at det reduserer naturopplevinga. Etter attgroing ser ikkje Jølster kommune at den planlagde utbygginga vil redusera naturopplevinga som friluftsområde. Området er heller ikkje registrert i FRIDA- registeret med verken lokal og eller regional friluftsverdi.

Vurdering

Vasskraft har eit stort potensiale i Jølster. Dette er rein fornybar energi som Jølster kommune vil legge til rette for å utnytte. Om det vert gjeve konsesjon på dette kraftverket vil dette bli det tredje kraftverket i Hegreneselva.

Det er gode samfunnsmessige verknader av tiltaket. Det er planlagt at bygge-entreprisar vert sett ut til lokale entreprenørar. I tillegg vil tiltaket gje gardsbruka som er del i utbygginga ei viktig tilleggsinntekt, som på sikt vil styrkje driftsgrunnlaget på gardane samt sikre framtidig busetnad i grenda.

Tiltaket vil røre ved noko av landskapet, naturmiljøet og friluftslivet i området. Dei største konsekvensane er knytta opp mot anleggsfase, samt minstevassføring.

Minstevassføringa som er foreslått, 77 l/s, er det same som alminneleg lågvassføring, men er mindre enn 5-persentilen for sommar på 540 l/s. Det er avbøtande med restvassføringa frå Ålhuselva, som er forholdsvis stor. Jølster kommune ber likevel NVE vurdere om foreslått minstevassføringa er tilrådeleg for at landskapsverdien og naturverdiane ikkje vert redusert i for stor grad.

Vidare er det føreslege ei rekkje avbøtande tiltak utover minstevassføring, for å minimera ulempene av tiltaket. Jølster kommune meiner desse er gode tiltak, og har ikkje merknader i forhold til desse.

Området er eit mykje brukt utfarts og friluftsområde, og om det skulle verte gjeve konsesjon for bygging og drift av anlegget må installasjonar som inntak og kraftverksbygget utførast på ein måte som ikkje øydelegg desse kvalitetane ved området.

Mangelfull omtale

Det er oppgjeve i søknaden at omsøkt område ligg i Nordfjord vassområde. Dette stemmer ikkje, det riktige er at det tilhøyrar Sunnfjord vassområde.

Det er ikkje oppgjeve i søknaden at tiltaket er i nærleiken av eit beiteområde for villrein.

Konklusjon

Administrasjonen vurderer den planlagde utbygginga av Øvrebø kraftverk som relativt lite konfliktfylt og har ikkje avgjerande merknader i høve landbruk, natur og friluftsliv. Administrasjonen vil tilrå at det blir gjeve konsesjon for bygging og drift av Øvrebø kraftverk, men at minstevassføring blir vurdert opp mot tap av verdi av biologisk mangfald og landskapsverdi.

Det er ikkje avgjerande merknad i høve gjeldande kommuneplan.

Inngrepa som følgje av tiltaka bør vere skånsame og tilpassa eksisterande terrengtilhøve.

Dersom det vert gjeve konsesjon, vil det ikkje vere krav om kommunal sakshandsaming av tiltaket etter Plan og Bygningslov, jamfør SAK §7 nr. 1

Dokumentliste:

Nr	T	Dok.dato	Avsendar/Mottakar	Tittel
1	I	28.02.2013	NVE	Oppstart av behandling av småkraftsøknader i Jølster og Gloppen kommunar
2	I	17.01.2014	NVE	Fleire søkjarar - Søknad om løyve til å bygge 7 småkraftverk i Jølster og Gloppen kommunar, Høyring
3	I	22.01.2014	NVE	Søknad om løyve til å bygge 7 småkraftverk i Jølster og Gloppen kommunar, Høyring - med linkar
4	I	04.03.2014	Sogn og Fjordane Ffylkeskommune	Ang. søknader om å bygge sju småkraftverk i Jølster og Gloppen Jølsterpakken.
5	U	14.03.2014	Sogn og Fjordane Ffylkeskommune	Svar Ang. søknader om å bygge sju småkraftverk i Jølster og Gloppen Jølsterpakken
6	U	02.04.2014	NVE	Agenda for synfaring 09.04
7	I	02.04.2014	Statens Vegvesen Region Vest	Kopi av skriv til NVE - svar til søknad om løyve til å bygge sju småkraftverk i Jølster og Gloppen.

